

rituari debeat in eadem taxa antiqua adoha, seu donativi, vel potius fieri possit taxa nova, juxta præsentem statum ipsi creditoribus præjudicialis.

D I S C. CXXII.

Nullius fructuum.

An sub restitutione fructuum feudi per illius possessorem faciendi, veniant poenæ, & multæ, vel confiscationes, aliaque emolumenta, obventa ab exercitio jurisdictionis; Et quatenus possessor bona ex confiscationibus, & poenis obventa distraxerit, an teneatur de proprio rescindere æstimationem; Vel potius feudi domino, seu legitimo possessori tribuenda sit actio ad ipsorum bonorum vindicationem.

D I S C. CXXIII.

Clusina Territorio.

De eodem puncto, de quo supra disc. 56. an scilicet accipiens in feudum aliquod Castrum, vel locum cum universo territorio, efficiat feudalia illa bona, quæ ipsemet jure allodii in eodem loco possidebat.

D I S C. CXXIV.

Cajacen. seu Florentina vitæ militiæ.

An primogenitus possessor feudi antiqui individui juris Francorum, teneatur præstare vitam militiam fratri secundogenito Clerico, vel diviti, & aliunde proviso.

D I S C. CXXV.

Mutinen. seu &c. feudorum.

An facultas per Dominum directum concessa feudatario alienandi, vel disponendi, etiam in extraneos, vel agnatos, qui acquirere nollent, aliquod jus necessariæ successione dignis agnatis tribuat, sive ad quem effectum, eorum mentio facta censetur; Et aliqua de prælatione, seu jure protomisicos.

D I S C. CXXVI.

Romana Pecuniaria.

An creditores debitoris decessi, cujus patrimonio positum fuit sub concursu in Congregatione Baronum, volentes venire in concursu generali, seu separantes bona pecuniaria, ex quorum causa eorum creditum proveniat, possint præterdere cursum fructuum, vel supplementationem ex reliquo patrimonio universali adversus posteriores.

D I S C. CXXVII.

Lanen. Feudorum.

De eadem materia, de qua supra disc. 11. concursus scilicet foemina proximioris, & agnati remotioris, ratione impropriationis feudi, quod præterdatur hæreditarium, & transmissibile etiam ad extraneos.

Et quid in judicio possessorio, pendente questione petitorii in negotio principali, cuideri debeat.

Et an secunda, vel alia posterior investitura continens aliquam alterationem, immutat naturam feudi, vel potius ad limites reintegrari debeat.

D I S C. CXXVIII.

Parmen. Permutationis.

De Bulla Pii V. de non infeudando, quando intret,

nec ne, præsertim in Statu mediato, & an in Castris confiscatis pro delictis privatis; Et de æstimatione bonorum jurisdictionalium quomodo faciendi sit pro regulanda utilitate contractus; Et de aliquibus ad materiam, de qua supra disc. 60. Et an vassalli, vel subditi sint legitimi contraditores ad impediendam alienationem loci, ac mutationem Domini.

D I S C. CXXIX.

Vulturarien. Jurisdictionis.

De dominiis, & jurisdictionibus jure feudi, vel allodii possessis per Ecclesias, & incidenter de materia alienationis bonorum Ecclesiæ; Et an emptor invita Ecclesia venditrice impetrare possit beneficium Apostolicum; Et an pendente discussione super alienationis validitate, vel invaliditate, debeat idem emptor manuteneri in possessione rei alienate, si eam non ex titulo venditionis, sed ex diverso locationis, & conductionis obtinuerit, cum aliis ad materiam.

D I S C. CXXX.

Nullius &c. assignationis Feudi.

De assignatione vel datione in solutum feudi, quam Pater faciat filio pro satisfactione debiti, vel cum alio onere, an valeat, & qualis effectus exinde resultet.

D I S C. CXXXI.

Nullius devolutionis, vel confiscationis feudi.

An, & quando feudum cadat sub confiscatione, & devolutione, ob delictum feudatarii, & quando delictum dicatur feudale ad hunc effectum in præjudicium successorum; Et de natura, seu qualitate feudi, an sit novum, & alienabile ad hunc effectum, vel potius paternum, & antiquum, cum aliis ad materiam.

D I S C. CXXXII.

Romana alienationis Tenura.

De eadem Bulla Piana de non infeudando, de qua pluries supra, quam speciem bonorum capiat.

D I S C. CXXXIII.

Eadem Romana Castris Orciani.

De eadem materia, de qua dicto disc. 70. an scilicet, & quando dominium probetur per investituram; Et quando dominium jam probatum præscribatur, vel præsumatur amissum; Et probato dominio Castris, an exinde inferatur ad dominium prædiorum, & bonorum in eo existentium.

D I S C. CXXXIV.

Vercellen. Feudi.

An, & quando feudum dici valeat per clausulas investituræ alienabile, vel transitorium ad foeminas.

D I S C. CXXXV.

Eadem Camerinen. Jurisdictionis.

De eadem materia, de qua disc. 49. præsertim in eo, an, & quæ leges feudales attendi debeant, atque vim legum habeant in Statu Ecclesiastico, sive in Principatu temporali Ecclesiæ, aliisque feudis Ecclesiasticis, & præsertim circa Constitutiones Lotharii, & FridERICI Primi, super prohibita feudorum alienatione.

I N D E X C A U S A R U M

Hoc titulo de Feudis, & Bulla Baronum, ordine
Alphabetico per Dioeceses dispositus.

A

Albanen. seu Pedemontana bonorum disc. 48.
Amalphantana disc. 18.
Anconitana feudi disc. 15.
Ariminen. Castrorum disc. 45.
Eviotionis Castrorum disc. 44.
Asten. seu Taurinen. *vid.* Taurinen.

B

Bojanen. feudi disc. 31.
Bonon. bonorum de Fontanis disc. 46.

C

Cajacen. seu Florentina vitæ militiæ disc. 124.
Camerinen. Castrorum disc. 49.
Jurisdictionis disc. 67.
Eadem disc. 105.
Jurisdictionis disc. 135.
Campanien. relevii disc. 28.
Civitatis Castellis contributionis disc. 63.
Jurisdictionis disc. 66.
Clomacen. *vid.* Comaclen.
Clusina Territorio disc. 123.
Comaclen. aliàs Clomacen. vallium disc. 2.
Cusentina præsentis juris præfendi disc. 34.

E

Eugubina seu Civitatis Castellis Castris disc. 6.
Collectarum disc. 64.

F

Farsen. bonorum disc. 52.
Feretrana servitorum disc. 51.
Ferrarien. bonorum disc. 29.
Juris præfendi disc. 40.
Firmanen. feudorum disc. 4.

H

Hydruntina bonorum disc. 35.

I

Januen. disc. 25.
Januen. feudorum disc. 113.
Feudorum disc. 127.
Feudi Arquati disc. 114.
Juris protomisicos disc. 37.
Venæ disc. 58.

L

Lucana Jurisdictionis disc. 60.

M

Mantuanen. feudi seu bonorum disc. 7.
Feudi disc. 10.
Eadem disc. 11.
Successionis disc. 33.
Massanen. Castrorum disc. 54.
Eadem disc. 55.
Eadem disc. 56.
Renovationis disc. 59.
Minerbin. census disc. 29.
Montispelusii prælationis disc. 36.
Mutinen. feudi disc. 9.
Feudorum disc. 8.
Mutinen. seu &c. feudorum disc. 125.

N

Neapolitana Adoha; seu Taxæ disc. 121.
Neapolitana seu Beneventana assistentiæ disc. 109.
Seu Caputaquen. disc. 32.
Concursus creditorum disc. 106.
Feudi disc. 24.
Seu &c. successione feudorum disc. 14.
Seu Theatina Refutationis disc. 116.
Nullius Assignationis feudi disc. 130.
Devolutionis, vel confiscationis feudi disc. 131.
Fructuum disc. 122.
Nullius juris protomisicos disc. 110.
Provinciæ Baren. melioramentorum disc. 27.
Nullius seu &c. vendicationis feudi disc. 50.
Sive &c. unionis feudorum disc. 120.

P

Panormitana successione feudorum disc. 13.
Parmen. feudi disc. 12.
Parmen. permutationis disc. 128.
Pisauren. molendinorum disc. 3.
Placentina successione disc. 43.
Eadem disc. 104.

R

Reatina Castrorum disc. 41.
Romana Alienationis Tenuræ disc. 132.
Romana, seu Perusina bonorum disc. 47.
Annua præstationis disc. 57.
Annuus redditus disc. 42.
Bullæ archivii disc. 87.
Bullæ Baronum disc. 73.
Castris Orciani disc. 70.
Castris Orciani disc. 133.

Census

Census disc. 119.
 Seu Perusina Census disc. 101.
 Census disc. 30.
 Contributionis de Cæsis disc. 89.
 Concursus Creditum disc. 117.
 Contributionis de Columna disc. 122.
 Crediti dotalis disc. 26.
 Damnorum disc. 103.
 Donationis de Andofillis disc. 85.
 Donationis de Cæsis disc. 94.
 Donationis scut. 30. m. disc. 123.
 Dotis de Anguillaria disc. 97.
 Dotis de Cælarinis disc. 99.
 Dotium disc. 82.
 Seu Nullius feudi disc. 111.
 Fideicommissi disc. 84.
 Fideiussionis disc. 100.
 Seu Rossanen. fructuum disc. 20.
 Eadem seu &c. disc. 21.
 Seu Status Ecclesiastici in feudationum disc. 61.
 Legati disc. 33.
 Legitima disc. 19.
 Locorum montium disc. 98.
 Palatii disc. 118.
 Pecuniaria disc. 126.
 Pecuniaria de Guelphis disc. 69.
 Pecuniaria de Mareriis disc. 91.
 Pecuniaria de Maximis disc. 90.
 Alia pecuniaria de Maximis disc. 92.
 Pecuniaria de Pallavicinis disc. 74.
 Eadem disc. 75.
 Eadem disc. 76.
 Pecuniaria de Soderinis disc. 86.
 Seu Sabinen. prælationis disc. 38.
 Prælationis disc. 96.
 Seu &c. restitutionis disc. 71.

Restitutionis pecuniarum disc. 77.
 Eadem disc. 77.
 Eadem disc. 79.
 Eadem disc. 86.
 Reviviscenzia censuum disc. 81.
 Solutionis disc. 102.
 Deo Theodolis disc. 88.

Sabinen. Status montis Libretti disc. 65.
 Senogallien. bonorum disc. 93.
 Castrorum disc. 1.
 Signina disc. 115.

T

Taurinen. seu Asten. feudi disc. 107.
 Tolosana feudorum de Luxemburgo, seu de Ligny disc. 112.
 Tiburtina alienationis Castrorum disc. 68.
 Castrorum disc. 62.
 Tusculana bonorum vacantium disc. 72.

V

Venafren. seu Romana successione feudorum disc. 17.
 Venusina seu &c. successione feudorum disc. 16.
 Verceilen. feudi disc. 134.
 Urbevetana census disc. 95.
 Feudi disc. 5.
 Urbinaren. prædii disc. 83.
 Uritana seu Januen. Legati disc. 108.
 Vulturarien. Jurisdictionis disc. 129.

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per attestato del Segretario nostro nel Libro stampato in Roma l'anno 1669. intitolato: *Theatrum Veritatis & Justitiæ, di Gio: Battista di Luca*, non esservi cos'alcuna contro Principi, e buoni costumi, concediamo licenza, che possi esser ristampato, osservando gl'ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. 1. Marzo 1697.

} Ferigo Marcello Proc. Riform.
 } Ascanio Giustinian 2. Kav. Riform.
 }

Agostino Gadaldini Segr.

AUCTO

**AUCTORIS
 PROOEMIUM.**

SUMMARIUM.

- 1 Quod opera hominum sint imperfecta.
- 2 Fortius in legalibus, & quare.
- 3 Que species imperfectionum non excusentur.
- 4 De rationibus styli, qui ab aliquibus damnatur, & præsertim circa enarrationem facti.
- 5 Qualis debeat esse finis scriptorum.
- 6 In quo consistant partes iudicii, vel Consulentiæ.
- 7 De ratione ob quam negligantur allegationes, & quando illa sint commendabiles.
- 8 De aliquibus excusationibus.

DEi perfecta sunt opera, hominum autem semper imperfecta, etiam in iis, quæ ex certis ac invariabilibus pendent principiis. Humana siquidem imbecillitati perfectio non conceditur, quæ solum celestis reservata est vitæ; atque ille, qui perfectus esse credit, majori utique laborat imperfectione.

Magis verò in hac legali forensi, quam in aliis facultatibus ista dignoscitur imperfectio, quoniam non ab invariabilibus scientiæ principiis causatum decisio pendet, sed ab eorum applicatione ad individua; ideoque semper incerta est veritas, variaque est casuum, licet similium, decisio; tum ob ingeniorum varietatem; tum etiam ob casuum circumstantias, ex quarum, licet modica, varietate, magna diversitas juris manat. Atque hinc sequitur, ut juris prudentia potius, quam juris scientia dicatur, cum tota vis in applicatione bene faciendæ consistat, exindeque tot manant iudiciorum, seu rerum iudicatarum in eisdem casibus variationes.

Omnes itaque ingenii, vel iudicii imperfectiones, & errores, quos multos fateor, & agnosco (nullum tamen certè voluntatis) tam à Sapientibus, quam ab insipientibus adnotatos admitto; nullamque peto excusationem, seu potius gratias ago, ut ita criticando, magis inferviat iustitiæ, & Veritati, circa quas unicus est meorum laborum scopus. Tres autem vociferatos errores non admitto; neque corrogo. Unum nempe super prolixa, nimiumque exacta, & distincta facti serie, vel enarratione, quasi quod Jurisconsulto incongruat in iis, que facti sunt, nimium immorari, dum pro Curia Romane stylo, causarum Patronis potius, quam Advocatis id congruit. Alterum super allegationum, vel autoritatum penuria, & aliquando omnimoda carentia, majorem vim in ratiociniis, vel in distinctionibus proprio Marte con-

stituendo, cum ita à communi juris professorum stylo deviarum esse obici soleat. Et tertium super frequentibus relationibus ad alibi dicta.

Sciens etenim, ac volens, ex virtutis motu, in his omnibus talem adhibui styllum, eadem me impellente ratione, quæ omnibus aequè congruit; ut enim alibi agendo de modo iudicandi, ac scribendi adverto. (A) Raræ sunt hodie fori quaestiones, quæ in puro juris articulo consistant, ut in decursu sæculo, ac etiam in currentis initio casus præbebat, quando tot quaestiones, quas nunc jam sopitas habemus, adhuc sub nimium incerto iudice indecisæ pendebant. Hodie siquidem tota vis disputationum, ut præmissum est, congruam solum applicationem percutit; & an cum ea opinione, quæ recepta sit pro regula, vel cum altera, qua pro limitatione, procedendum sit, idque ex facti qualitate, & circumstantiis pendet. Igitur, ne dum commendabilis, & opportuna, sed necessaria est exacta, beneque distincta facti series cum omnibus ejus circumstantiis, dum ex eis iudicatarum propositionum applicatio, congruave causarum decisio pendet, adeo ut levis etiam, ac modica diversitas totum jus variare faciat. Exindeque manat, ut in casibus, qui penè identici videntur, sub eisdem cadentes juris articulis, diversum proferri debere iudicium, quotidiana praxis doceat. (B)

Præcipuus namque finis eorum, qui proprios labores publicæ luci proferunt, non ille vanitatis, propriaque inanis gloriæ, vel ambitionis ad captandos honores, vel dignitates, esse debet, sed alter charitatis erga posteritatem; ac zeli erga veritatem, & iustitiam, ut ita iudices, & consulentes, bene iudicandi, vel consulendi arte perficiant. Ista verò ars, unice ac principaliter consistit in bene congruè adaptando legem facti, iuxta individuum casuum particulares circumstantias, ut ita, cum aliorum similium, vel dissimilium casuum exemplis, rebusque iudicatis, proprium iudicium congruè ad veritatis, & iustitiæ limites interponi valeat. Ideoque opportuna, quinimo præcise necessaria censenda est exacta, beneque distincta notitia facti, ut ita circumstantiarum utriusque casus combinatio fiat, atque dignoscatur, an id quod in uno casu aliàs decisum sit, congruat illi, qui pendet. Impossibile siquidem videtur, citra aquivocorum labem, decisiones, vel doctrinas opportune adaptare, nisi præmissa casuum, eorumque circumstantiarum combinatio fiat, ac propterea apud posteritatem, vel apud exteros, qui illius casus seriem non calleant, manifestus censendus est error eorum, qui responsa, vel decisiones edunt in voluminibus absque bene distincta facti serie.

A Major

Card. de Luca, Lib. I.

Major verò est ille edendi responsa, quæ non ad veritatem, sed ad requirentis opportunitatem conductio more datur. Id enim perniciosum, atque Reipublica; ac iustitiæ, & veritati nimium præjudiciale censendum est.

Eadem quoque ratio me impulit deviare à magis communi modernorum collectorio stylo, circa 7 inutiles, ac superfluos allegationum cumulos, super iis, quæ amplius in quaestione non sint, sed præsupponi possint, vel debeant, ut potè jam recepta, & per oppositores non negata. Cum etenim ex præmissis, tota vis in applicatione consistat, & an illud juris principium, quod generaliter, ac in abstracto verum, & in controversum sit, congruat necne casui quaestionis, idcirco in hoc insistendum venit, ut alij edoceantur, non autem in superfluis, vel notoriis evagationibus, ut in *stili Legalis* opusculo magis ex proposito adfertur.

Cùmque hunc abulum ut potè reprehensione, ac reformatione dignum semper damnare, ac redarguere sim professus, cùm revera omni ratione sit destitutus. Hinc meritò debui illum respicere, ne alijs facta essent contraria verba, & monitis adeo peniteat quidem in aliquibus partibus id egisse, quando non coegerit necessitas, ad cuius limites id agendum est, dum ea urgente, stylus remanet commendatione dignus, super iis scilicet punctis, vel articulis, qui adhuc dubii, ac indecisi remaneant, ideoque ad eos quaestio restringatur, atque necessitas, vel opportunitas cogat. Natura enim abhorret superflua, quibus excrementorum nomen tribuit. Ideoque in huiusmodi superfluitatibus

imporari idem est, ac responsa, vel discursus excrementis replere.

Demum verò quoad tertium, id studiosè factum est vitandi gratia majorem errorem in modernis Collectoribus frequentem, ut eadem conclusiones ex integro centies per eadem verba, & cum eisdem allegationibus transcriptorio stylo repetantur, adeo ut multis voluminibus unam relectatis superfluis repetitionibus confici posset, quo nil inceptius. Atque si aliàs allegando auctoritates, cogendus esset lector incredulos illos invenire, ac aperire libros, non videtur cur id, quod facilius est, in eodem opere fieri non valeat.

Alii verò errores humanæ condonandi sunt imbecillitati, cùm non possit unus facere omnia. Ipse etenim Deus fecit nos, & non ipsi nos; ipseque in Evangelica parabola non uniformem, sed difformem talentorum distributionem fersit fecit, dum uni commisit quinque, alteri duo, alteri verò unum. Equè tamen laudatur ille servus, qui operatus est minora, & qui majora. Sufficit namque illam benè gerere personam in scena, quam eisdem scenæ Magister distribuerit. Curavi itaque operari illud unum exiguum talentum, quod Domino mihi distribuere placuit. Illi verò, qui duo, vel quinque, aliave majora sibi distributa esse credant, ea juxta Dominicum præceptum ad proportionem operentur, atque ita alienos defectus supplendo, majora faciant, ac meliora.

A. lib. 15. in rel. Cur. disc. 32. & 46. & disc. 35. de iudic. & in opusculo styli legalis.

B. in eisdem mox citatis locis.

JO. BAPTISTÆ CARD. DE LUCA Liber Primus. DE FEUDIS, ET BULLA BARONUM.

SENOGALLIEN. CASTRORUM
PRO CAMERA APOSTOLICA,
CUM MARCHIONE DE RUVERE.

Casus decisis per Tribunal Camera contra
Marchionem.

De facultate subinfendandi competente de jure, vel ex lege investituræ: & an expressa facultas aliqui plus operetur? Quando devoluto feudo devolvatur subinfendatio? Et quando subinfendatio dicatur facta in fraudem, & quæ requirantur ad subinfendationis validitatem? Et aliqua de Bulla Pii V. de non subinfendando.

S U M M A R I U M.

1. Feudi series.
2. Feudatarius potest subinfendare, & hic actus non venit sub prohibita feudi alienatione.
3. Concurrentibus tamen tribus requisitis.
4. An devoluto feudo daret subinfendatio concessum ex sola facultate revertente ad iure.
5. Quid ubi accedit facultas hominis in investitura, presertim ubi subinfendatus est de sanguine, vel familia feudatarii.
6. Et ubi dicta hominis concessio concepta est cum clausula sine præiudicio.
7. Concessa licentia feudatario hypothecandi vel obligandi feudum cum clausula sine præiudicio, an hypotheca daret post devolutionem?
8. Clausula sine præiudicio præservat alia quàm expressa, & adici solet ad conservandam feudi naturam.
9. De requisitis subinfendationis, ut fiat persona parvi conditionis, quomodo intelligatur.
10. An facultati subinfendandi obstat hodie Bulla Pii V. de non infendandis.
11. Devoluto feudo subinfendatus durare dicitur ex nova domini permissione, & voluntate.
12. Prohibita infendatione expressa, dicitur etiam prohibita tacita, & sicca.
13. Subinfendatio an importet feudi scissuram, & divisionem in proprietate, vel potius sit species fructus feudi.
14. Consuetudinum auctoritas periculosa.
15. Subinfendatio fieri non potest per feudatarium successore desperatum, & devolutione imminente.
16. An Constitutiones Extravagantes feudorum habeant vim legis.
17. Leges revocate, antiquæ vel non authentice attendende tamquam auctoritates Doctorales.
18. Fraus ex successoris caventis revertentis, an sit præsumpta Card. de Luca, Lib. I.

presumpzione juris tantum contrariis presumpcionibus elidibilibus.

19. Enumerantur plures casus, vel effectus, ad quos dicta fraus consideratur.
20. De differentia inter fraudem confisii, & mali animi cum fraude præiudicii, & re ipsa, & quando hoc sine illa sufficit.
21. An prohibitio subinfendandi in statu desperati successoris cesset, ubi accedit expressa domini facultas.
22. Quælibet concessio legis vel hominis intelligenda est iuxta juris dispositionem, dummodo absit fraus, & rebus in eodem statu permanentibus.
23. Assensus concessus super alienatione feudi, quando feudatarius habebat successorem, an pro sit ubi successor defecit.
24. Facultas subinfendandi de jure competens cessat accedente prohibitione alienationis, vel divisionis.
25. In utriusque Siciliae Regno prohibita est subinfendatio.

D I S C I

Postquam, partim ex Montefeltoriani successione, partim verò ex variis Sixti IV. Alexandri VI. Julii II. Adriani VI. Clementis VII. & Pauli III. concessionibus, diversas formulas habentibus devenerunt in Guidobaldum de Ruveris Ducatus Urbini, Principatus Pisauri, Eugubii, Calli, & Senogallie, Vicariatus Montis Avii, Sancti Laurentii, & Montis Follis, aliæque oppida, castra, & loca, idem Paulus III. de anno 1548. Civitates, oppida, castra, & loca prædicta in simul uniendo, in eis Ducatum Urbini creavit, de quo dictum Guidobaldum ipsique filios & descendentes masculos legitimos, & naturales in perpetuum, cum ordine primogeniaturæ investivit, ita tamen, quod Ducatus ita erectus, nullo unquam tempore dividi, aut alienari posset, verum liceat Duci pro tempore existentis (sunt verba præcisa) aliquid ex castris, oppidis, terris, & locis, non tamen Civitatibus, & Fortalitiis in personam non potentiorum ab eadem Sede Apostolica, & Romana Ecclesie præiudicio infundere, ita quod in casu cuiuslibet devolutionis ad ipsam Ducem infundantem, & non ad Sedem fiat, & fieri debeat.

Ex prædicti Guidobaldi linea, fuit ultimus superstes, nunquam satis laudatus Dux Franciscus Maria, qui in decrepita etate de filiis masculis se desperatum agnoscens, de anno 1623. per eius literas Urbano VIII. directas, declaravit omnia feuda, & bona iurisdictionalia, per ejus mortem ad Sedem Apostolicam reverti debere, neque posse, vel debere aliquo modo de eis disponere, & de anno 1624. inter eundem, & Cameram Apostolicam devolutum est ad concordiam, per quam idem, quod in dictis literis continetur, approbatum fuit, declarando post varias conventiones, & declarationes circa bona alodialia, feudaliū fructus, & melioramenta (sunt etiam verba præcisa) sub-